

Mari Juuti

MONIALAISUUDEN TOTEUTUMINEN NUORTEN SYRJÄYTYMISEN JA YKSI- NÄISYYDEN ENNALTA EHKÄISEMI- SESSÄ

Opinnäytetyö

Mielenterveyshoitotyön YAMK

Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

2022

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sairaanhoitaja (ylempi AMK)
Tekijä/Tekijät	Mari Juuti
Työn nimi	Monialaisuuden toteutuminen nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ennalta ehkäisemisessä
Toimeksiantaja	Sosteri
Vuosi	2022
Sivut	34 sivua, liitteitä 10 sivua
Työn ohjaaja(t)	Virpi Maijala

TIIVISTELMÄ

Keväällä 2021 tehdyn kouluterveyskyselyn perusteella etenkin nuorten tyttöjen osalta positiivinen mielenterveys oli heikentynyt. Myös covid-19-pandemialla oli erilaisia mielenterveysvaikutuksia niin aikuisilla kuin nuorillakin. Näihin etäopiskelulla ja kontaktien rajoittamisella oli merkitystä. Yksinäisyyden ja syrjäytyneisyyden vaara kasvoi entisestään. Syrjäytymisen käsite on varsin kiistanalainen, mutta siihen on vahvasti liitetty ylisukupolvinen huono-osaisuus. Yksinäisyys on jokaisen subjektiivinen kokemus ja sen määrittely on sen vuoksi hankalaa. Yksinäisyyttä voi olla sekä sosiaalista ja/tai emotionaalista.

Monialaisuus on moniammatillisuutta laajempi käsite ja se kuvaa ammattien välistä yhteistyötä. Vaikka lähtökohtaisesti on kyse samankaltaisesta yhteistyöstä, on monialaisella yhteistyöllä haluttu kuvata rajoja ylittävää yhteistyötä ammattilaisten ja ammattiryhmien välillä.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia monialaisen yhteistyön toteutumista nuorten syrjäytyneisyyden ja yksinäisyyden ennalta ehkäisemisessä. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten monialainen yhteistyö toteutuu sekä millaisia toimintatapoja on monialaisella yhteistyöllä nuorten syrjäytyneisyyden ja yksinäisyyden ennalta ehkäisemiseksi. Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä oli laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, joka toteutettiin webropol-kyselylomakkeella tehdyllä haastattelulla. Haastateltavat olivat nuorten parissa työskenteleviä ammattilaisia kahdesta eri Organisaatiosta: Sosterista sekä Savonlinnan kaupungilta.

Monialainen yhteistyö koettiin pääosin toimivaksi Savonlinnan seudulla. Toimijoiden tuttuus helpotti yhteydenpitoa ja tiivistä yhteistyötä. Tuntemattomampien kanssa monialainen yhteistyö koettiin hieman haasteellisemmaksi. Resurssien puute ajan ja työntekijöiden osalta koettiin monialaisen yhteistyön toteutumisessa haasteelliseksi. Monialainen yhteistyö kuvattiin erittäin merkitykselliseksi ja sitä tulisi entisestään lisätä. Resurssien kohdentaminen juuri ennalta ehkäisyyn koettiin tärkeäksi.

Monialaista yhteistyötä voitaisiin tulevaisuudessa kehittää kohdentamalla resursseja matalan kynnyksen palveluihin perustasolle ennalta ehkäisyyn, esimerkiksi kouluttamalla neuropsykiatrisia valmentajia kouluille, kehittämällä yhteistä tietokantaa ammattilaisista sekä nuorten osallisuuden lisäämisellä monialaisessa yhteistyössä.

Asiasanat: monialainen yhteistyö, yksinäisyys, syrjäytyneisyys, nuoruus

Degree title	Master of health care
Author (authors)	Mari Juuti
Thesis title	Coming true of the multisectoral nature in the preventing of the displacing and loneliness of the adolescent
Commissioned by	Sosteri
Time	2022
Pages	34 pages, 10 pages of appendices
Supervisor	Virpi Maijala

ABSTRACT

Based on the school health survey conducted in the spring of 2021, positive mental health had weakened, especially for young girls. The covid-19 pandemic also had different mental health effects on both adults and young people. For these, distance learning and limiting contacts played a role. The danger of loneliness and isolation grew even more. The concept of marginalization is quite controversial, but intergenerational disadvantage is strongly associated with it. Loneliness is everyone's subjective experience and defining it is therefore difficult. Loneliness can be both social and/or emotional.

Multidisciplinary is a broader concept than multiprofessionalism and it describes cooperation between professions. Although basically it is about similar cooperation, multidisciplinary cooperation has been used to describe cross-border cooperation between professionals and professional groups.

The purpose of this thesis was to investigate the implementation of multidisciplinary cooperation in the prevention of youth exclusion and loneliness. The aim of the thesis was to find out how multidisciplinary cooperation is realized and what kind of action methods multidisciplinary cooperation has to prevent the exclusion and loneliness of young people. The research method of this thesis was a qualitative, i.e. qualitative research, which was carried out with an interview using the webropol questionnaire. The interviewees were professionals working with young people from two different organizations, Sosteri and the city of Savonlinna.

Multidisciplinary cooperation was mainly felt to work in the Savonlinna region. The familiarity of the operators facilitated communication and close cooperation. Multidisciplinary cooperation with strangers was perceived as a bit more challenging. The lack of resources in terms of time and employees was perceived as a challenge in the implementation of multidisciplinary cooperation. Multidisciplinary cooperation was described as very important and should be further increased. Allocating resources specifically to emergency response was felt to be important.

Multidisciplinary cooperation could be developed in the future by allocating resources to low-threshold services for basic prevention. For example, by training neuropsychiatric coaches for schools, developing a common database of professionals, and increasing the participation of young people in multidisciplinary cooperation.

Keywords: multidisciplinary cooperation, loneliness, marginalization, youth

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	MONIALAINEN YHTEISTYÖ NUORTEN SYRJÄYTYMISEN JA YKSINÄISYYDEN ENNALTA EHKÄISYSSÄ.....	7
2.1	Monialainen yhteistyö	8
2.2	Monialaisen yhteistyön toteuttaminen.....	10
2.3	Syrjäytyneisyys.....	11
2.4	Ylisukupolvinen huono-osaisuus.....	11
2.5	Yksinäisyys.....	12
2.6	Nuoret ja nuoruus	12
3	TARCOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	13
4	OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSMENETELMÄT	14
4.1	Aineiston keruu	14
4.2	Aineiston analyysi.....	15
5	TUTKIMUSTULOKSET	18
5.1	Monialaisen yhteistyön toteutuminen.....	18
5.2	Monialaisen yhteistyön toimintatavat	22
6	POHDINTA	24
6.1	Tulosten tarkastelu	25
6.2	Tutkimuksen luotettavuus	27
6.3	Tutkimuksen eettisyys	28
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	29
7.1	Kehittämisideat	29
7.2	Jatkotutkimusaiheet.....	30
	LÄHTEET.....	32
	LIITTEET	

- Liite 2. Kyselylomake
- Liite 3. Suostumuslomake
- Liite 4. Tiedonhakutaulukko
- Liite 5. Analyysitaulukko

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata monialaisuuden toteutumista nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ennalta ehkäisemisessä. Opinnäytetyössä avataan nuorten kanssa työskentelevien henkilöiden näkemyksiä ja kokemuksia monialaisen yhteistyön toteutumisessa nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ennalta ehkäisemisessä. Tarkoituksena on löytää toimintatapoja, joilla monialaista yhteistyötä voidaan hyödyntää.

Nuorten pahoinvoinnista on viime aikoina kuultu paljon mediasta, johon maailmaa ravisuttava covid-19-pandemia on osaltaan liittynyt. Etäopiskelu ja kontaktien rajoittaminen ovat koetellut nuoria, jolloin etenkin ennestään yksinäiset ja syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ovat vaarassa jäädä yhteiskunnan toiminnan ulkopuolelle. Uutisista olemme saaneet myös lukea valtakunnallisesti tapahtuneesta suuresta kadosta harrastajamäärissä monessa eri lajissa.

Tämän suuntaisia tuloksia ilmenee myös keväällä 2021 julkaistun terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) tekemän kouluterveyskyselyn perusteella. väestötutkimuksissa ei merkittävää muutosta nuorten mielenterveysongelmissa ole huomattu, mutta nuorten ahdistus ja masennusoireet olivat lisääntyneet huomattavasti verrattuna pandemiaa edeltävään aikaan. Etenkin nuorten tyttöjen kohdalla muutos on ollut huomattava. Miltei joka kolmannes tytöistä on kokenut kohtalaista tai kovaa ahdistuneisuutta, mikä on 10 prosenttia enemmän, kuin 2019 kouluterveyskyselyn tuloksissa. Tyttöjen osalta myös positiivinen mielenterveys oli heikentynyt sekä yksinäisyys kokemuksena lisääntynyt. Covid-19-pandemian aiheuttamia haitallisia mielenterveysvaikutuksia on aikuisväestön osalta tutkimuksissa osoitettu ja myös nuorten osalta suunta on ollut samansuuntainen (THL 2021a.)

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on kiinnitetty huomiota hyvinvoinnin ja terveydenedistämiseen. Syrjäytymiselle köyhyys altistaa yhä laajemmin. Yhtenä tavoitteena hallitusohjelmassa on eriarvoisuuden vähentäminen ja hyvinvoinnin edistäminen. Tavoitteena on laatia mielenterveysstrategia

aikaisempaa valmistelua hyödyntäen, joka nähdään mielenterveys pääomana ja turvataan mielenterveysoikeudet- ja palvelut (Valtioneuvosto 2019.)

2 MONIALAINEN YHTEISTYÖ NUORTEN SYRJÄYTYMISEN JA YKSI- NÄISYYDEN ENNALTA EHKÄISYSSÄ

Opinnäytetyöhön idea lähti organisaation sisältä, jossa itse työskentelen, ajatuksena tutkia nuorten tyttöjen yksinäisyyttä. Kouluterveyskyselyssä juuri tyttöjen osalta yksinäisyys kokemuksena oli lisääntynyt. Aiheeseen perehtyessäni huomasin, ettei tutkittua tietoa ole juuri nuorten tyttöjen yksinäisyyteen liittyen kovinkaan paljoa. Tämän vuoksi suunnittelin työni koskevan kaikkia nuoria Itä-Savon sairaanhoitopiirin alueella.

Maailmaa viimeajat runnellut covid-19-pandemia on eristänyt meitä ihmisiä toisistamme, ja mielenterveysongelmat, etenkin nuorten osalta ovat nousseet otsikoihin. Varmistettuja covid-19 tartunnan saaneita on myös Suomessa valtavasti (THL 2021c). Tammikuussa 2020 varmistui myös Suomessa ensimmäinen koronatartunta (Kajander 2020). Tämän vuoksi halusin tutkia yksinäisyyttä ja syrjäytyneisyyttä nuorten osalta siltä näkökannalta, kuinka monialainen yhteistyö voi auttaa näiden ehkäisemisessä.

Teoreettisessa osuudessa käsittelen pääasiassa monialaista yhteistyötä, mutta avaan myös lyhyesti moniammatillisuutta niiden yhteneväisyyksien vuoksi. Käsitteet kulkevat lähekkäin hyvin usein. Käsittelen monialaisen yhteistyön toteuttamista sekä haasteita. Avaan myös yksinäisyyden ja syrjäytyneisyyden käsitteitä työssäni. Avaan nuoruus ja nuoret -käsitteitä hyvin lyhyesti, koska nämä käsitteinä ovat lukijoille tuttuja, eivätkä kyselyyn vastaajat ole nuoria. Opinnäytetyön keskeiset käsitteet ovat: *monialainen yhteistyö, syrjäytyneisyys, yksinäisyys, nuoret ja nuoruus*

Opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen hain tutkimustietoa Medic-, Medline-, APApsycinfo-, APApsycarticles-, Cochrane-, CINAHL- ja Pubmed -tietokannoista. Rajasin hakua vuoteen 2015, jotta saisin opinnäytetyöhön tuoreempaa tutkimustietoa. Käytin sanojen kääntämisessä apuna MOT-sanakirjaa. Kirjallisuudessa MOT-sanakirjan kääntämää monialainen-käsitettä kuvataan

myös moniammatillisuuden käsitteenä. Moniammatillisuutta on käsitelty tutkimuksissa melko paljon eri näkökulmista. Monialaisuutta on tutkittu eri konteksteissa terveydenhuollossa, mutta ei juurikaan nuorten osalta yksinäisyyden ja syrjäytymisen kannalta.

2.1 Monialainen yhteistyö

Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö ovat käsitteitä, joita voi kuvata ammattien välisellä yhteistyöllä ja se on hoitotyössä arkipäivää. Ulrich ym. (2019) kertovat artikkelissaan asenteista ammattilaisten välisessä yhteistyössä. Noin vuoden päästä valmistumisestaan eri hoitotyön ammattiryhmien edustajat osallistuivat tutkimukseen, jossa analysoitiin heidän omia asenteitaan ammattilaisten väliseen yhteistyöhön. Osallistujat eivät olleet alttiita ammattienväliselle oppimistoiminnalle. Tutkimus osoitti valtaosalla olevan positiivista asennetta ryhmätöissä ja viestinnässä sekä ammattien välisessä yhteistyössä. Tulokset voivat auttaa ammattien välisen oppimisen suunnittelemisessa ja kommunikaation parantamisessa. (Ulrich 2019 ym.)

Monialaisuus on moniammatillisuutta laajempi käsite. Sen tie suomalaiseen tutkimukseen on löytynyt vasta 2010-luvulla, eli se on melko tuore käsite (Saikku 2017 ym.). Lain tasolla monialainen yhteistyö koskee ainoastaan viranomaisia. Sektorilainsäädännössä eri toimialoille säädetään viranomaisille velvoitteita, joilla järjestetään ja toimeenpannaan nuorille julkisia palveluita. Näitä palveluita on järjestettävä jokaisessa kunnassa. Tällaisia palveluja voi myös yksityiset palveluntuottajat toteuttaa ja järjestää nuorille, esimerkiksi erilaisia harrastus- ja työpajatoimintaa. Yksityisellä palveluntuottajalla ei kuitenkaan ole viranomaisten lakiin perustuvaa toimintavelvoitetta. Myös niiden toimintaa on kunnissa vaihtelevasti tarjolla. Tämä yhteistyö viranomaisten ja yksityisten palveluntuottajien välillä täydentää vuorovaikutusta yhteistyötahojen välillä (Aaltonen 2011, 25–26.)

Yhteistyötä eri viranomaisten välillä on vuosien varrella kutsuttu monenlaisilla eri nimillä. Toimialalähtöisiä käsitteitä ovat sektorirajat ylittävä yhteistyö ja poikkihallinnollinen yhteistyö. Tämän jälkeen yhteistyötä alettiin kutsua horisontaaliseksi sekä myöhemmin myös matriisiorganisaatioksi. Pisimmälle viety

malli julkisella sektorilla on lasten ja nuorten kohdalla pohjautunut elinkaarirajatteluun. Tässä kuntalaisten palvelut julkisella sektorilla järjestetään ikärakenteen mukaan. Yhteistyön käsite on myöhemmin vakiintunut moniammatilliseksi yhteistyöksi viranomaisten välillä. Yksityisellä ja julkisella sektorilla moniammatillisuutta käytetään eri merkityksissä. Julkinen sektori kuvaa sillä eri toimialojen edustajien yhteistyötä, kun taas yksityinen sektori monitaitoista osaajaa. Lähtökohtaisesti moniammatillinen yhteistyö on sama, kuin monialainen yhteistyö. Kuitenkin monialaisessa yhteistyössä toiminnan luonnetta kuvataan paljon laajemmin sekä myös selkeämmin. Eri sektoreiden ja toimialojen yhteistyötä on tällä käsitteellä haluttu laajentaa, jolloin yhteistyö ei ole vain eri ammattiryhmien välistä saman sektorin sisällä (Aaltonen 2011, 26–27.) Ammattilaisten tekemällä rajoja ylittävällä yhteistyöllä on saatu hyviä tuloksia esimerkiksi kehitetyssä headspace-mallilla. Monimutkaisia mielenterveysongelmia kohdatessaan terveydenhuollon ammattilaiset voivat ammattien välisellä yhteistyöllä hyödyntää monipuolisen asiantuntijuuden tiedon ja taidon (Pomare 2019 ym.)

Monialaisen yhteistyön käsitteeseen sisällytetään työntekijät omalla ammattiosaamisella sekä eri toimialat. Jokaisella viranomaisella on oma toimiala, jolla toimii ja sieltä kertynyt ammattitaito ja työkokemus tuodaan yhteistyöhön. Toimiminen monialaisessa yhteistyössä edellyttää oman toimialan palveluiden, sekä toimivallan rajojen tuntemista. Tätä yhteistyötä tehostaa laaja osaaminen ja työkokemus. Monialainen yhteistyö myös haastaa johtajuutta tämän kaltaiseen toimintaan ja näin mahdollistuu sektorikeskeisen johtajuuden muuttuminen. (Aaltonen 2011, 27.)

Monialaisuuden kanssa läheinen käsite on moniammatillisuus. Käsite moniammatillisesta yhteistyöstä (*multiprofessional, multidisciplinary*) on hyvin epämääräinen. Tätä käsitettä voidaan tarkastella erilaisista näkökulmista. (Isoherranen 2006, 13.) Yhteistyöhön moniammatillisuus tuo mukanaan useita eri osaamisen ja tiedon näkökulmia. Keskeinen kysymys yhteistyölle onkin, kuinka saadaan koottua kaikki osaaminen ja tieto yhteen, jolloin niistä saataisiin kokonaisvaltainen ymmärrys sekä käsitys moniammatillisesta yhteistyöstä. (Isoherranen 2006, 14.)

Sosiaali- ja terveysalalla asiakastyössä moniammatillista yhteistyötä kuvataan usein eri asiantuntijoiden työskentelyinä, jossa pyritään asiakkaan koko elämän kokonaisuus huomioimaan. Tämänkaltaisessa vuorovaikutusprosessissa tapauskohtaisesti rakennetaan tavoite, joka on yhteinen. Tavoitteen pohjalta pyritään saamaan yhteinen käsitys ongelman ratkaisusta tai mahdollisista toimenpiteistä. Yhteisesti sovittuun keskusteluun voi osallistua myös asiakas, läheinen tai omainen, ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon keskustelussa (Isoherranen 2006, 14.)

2.2 Monialaisen yhteistyön toteuttaminen

Nuorisolain mukaan kunnilla tulee olla nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. Tähän tulee kuulua sosiaali-, ja terveys, opetus, työ, nuorisotoimen sekä poliisihallinnon edustajia. Tähän verkostoon voi kuulua myös puolustushallinnon tai muiden viranomaisten edustajia. Etenkin pienten kuntien on mahdollista tehdä yhteistyötä ja rakentaa yhteisen verkoston (Aaltonen 2011, 27.) Näin helpotetaan valtion paikallishallinnon parempaa osallistumista verkostotyöhön. Paikallishallintoa voi olla, esimerkiksi poliisihallinto. Tämä mahdollistaa toimivan yhteistyön ja tätä kautta on mahdollista rakentaa yksilöllisiä tarpeita vastaavia palvelukokonaisuuksia nuorille (Aaltonen 2011, 28.) Verkostossa kaikki sen jäsenet ovat tasavertaisia ja heidän tulee saada käyttöön materiaali, joka toimintaan liittyy. Mikäli kunta on koollekutsuva taho, ei sillä ole oikeutta rajata pois viranomaisia, jotka kuuluvat verkostoon. Esimerkkinä voi olla kunnan järjestämä etsivä nuorisotyö, jossa sen edustajan läsnäolo verkostossa on tarkoituksenmukaista. Nuorten keskuudessa työtä tekevät järjestöt ovat vuorokautuksessa verkostojen kanssa (Aaltonen 2011, 29.) Yhteistyön tekeminen antaa tärkeää lisätietoa nuorten kasvu- ja elinoloista, ja se on tällöin myös ajantasaista.

Ohjaus- ja palveluverkoston tehtävänä on nuorten kasvu- ja elinolojen tietojen kerääminen ja näiden pohjalta arvioida nuorten tilannetta suunnitelmien ja päätöksenteon suhteen, mitä paikallisesti tehdään. Heidän tulee myös edistää juuri nuorille suunnattujen palveluiden vaikuttavuutta ja yhteensovittamista, jonka tavoitteena on palveluiden saavutettavuus, laadukkuus ja riittävyys. Oh-

jaus- ja palveluverkoston tulee tehostaa ja suunnitella yhteisiä menettelytapoja, jolla nuoret ohjautuvat palveluihin sekä auttaa siirtymisissä tarvittaessa palvelusta toiseen. Heidän tulee myös edistää tietojen vaihdon sujuvuutta liittyen nuorten palveluiden järjestämiseen. Tämä tapahtuu yhteisten menettelytapojen suunnittelemisessa eri viranomaisten kesken (Aaltonen 2011, 28.)

Sosiaalihuoltolaki edellyttää monialaisen yhteistyön. Sosiaalihuollon työntekijän on huolehdittava, että käytettävissä on henkilön yksilöllisiin tarpeisiin nähden riittävä asiantuntemus ja osaaminen (sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.41§.)

2.3 Syrjäytyneisyys

Käsitteenä syrjäytyneisyys on varsin kiistanalainen, vaikka arkikielessä se tuntuu ymmärrettävältä. Helne (2002) tutkimuksessaan Syrjäytymisen yhteiskunta kuvaa syrjäytymisen sanaa ”sosiaalisen” hajoamisella tai sen jakautumisella. Käsitteeseen syrjäytyminen sisältyy oletus yhteisyydestä. Kun puhutaan syrjäytymisestä ilmiönä, on siinä yhtenäisyyden oletus yhteiskunnalle. Kun keskustellaan sosiaalisesta hajoamisesta, on silloin normaalina paradigmana yhtenäisyys, jota olisi syytä lujittaa. On arveltu, että esimerkiksi lähiöitä koskevissa hankkeissa asukkaiden aktivoiminen yhteisöllisyyteen korjaisi ongelmat. Myös sosiaalityössä on lähtökohtana syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien yhteiskuntaan integroiminen. Näin heistä voidaan ajatella tulevan normaaleja kansalaisia yhteiskuntaan uudelleen (Helne 2002, 2–3.) Syrjäytymisen määritelmä ei ole vain tietty kohderyhmä, jota voi määritellä, vaan ensisijaisesti se on tapahtumaketju (Saari 2020 ym. 96).

2.4 Ylisukupolvinen huono-osaisuus

Kun tarkastellaan ylisukupolvista huono-osaisuutta käsitteenä, liittyy siihen vahvasti syrjäytyneisyys. Saari ym. (2020, 95–96) kuvaavat syrjäytyneisyyttä korostaen sen prosessuaalisia piirteitä. Eri elämänvaiheisiin liittyvä huono-osaisuuteen johtava dynaaminen tapahtumaketju, joka on pitkäkestoista, kuvaa syrjäytyneisyyttä. Tässä tapahtumaketjussa yhteisöt tai yksilöt jäävät yhteiskunnan elämän tavanomaisten tapahtumien ulkopuolelle. Syrjäytymisellä

voidaan viitata myös ryhmien tai yksilöiden heikkoon integraatioon yhteiskunnassa, jossa yhteiskuntaan kiinnittävät siteet ovat hauraita tai puuttuvat kokonaan. Näillä ryhmillä tai yksilöillä on myös toimintakyky ja osallisuus vähäisempää sekä asema yhteiskunnassa heikompa.

2.5 Yksinäisyys

Yksinäisyyttä on tutkittu monilla eri tieteenaloilla, joissa sitä tarkastellaan hieman erilaisista näkökulmista. Yksinäisyys on nähty vakavana yhteiskuntapolitiisena ongelmana. Sitä on tarkasteltu myös sukupuolten eroavaisuuksien kautta. Luonteeltaan yksinäisyys voi olla sosiaalista ja/tai emotionaalista. Merkityksellisten tai läheisten ihmisten puuttumista kuvataan sosiaalisena yksinäisyytenä, kun taas emotionaalisesti yksinäinen ihminen kokee tullessa näkyvämmäksi tai poissuljetuksi sosiaalisista verkostoista. Tässä korostuu ihmisen oma kokemus ja pitkään jatkuvana emotionaalinen yksinäisyys on koettu haitallisemmaksi (Pirkola 2019.)

THL:n vuonna 2021 tekemän kouluterveyskyselyn mukaan yksinäisyyden tunne on lisääntynyt, vaikka suuri osa kyselyyn osallistuneista lapsista ja nuorista ovat tyytyväisiä elämäänsä. Perusopetuksen 8.- ja 9.-luokkalaisista 22 prosenttia tunsi itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti. Lukiota käyvillä tytöillä taas luku oli 23 prosenttia. Pojilla yksinäisyyden tunne oli harvinaisempaa (9–11 %) kaikilla kouluasteilla. Kouluterveyskysely toteutettiin keväällä 2021, johon vastasi 264 868 lasta ja nuorta (THL 2021b.)

Yksinäisyys on henkilön subjektiivinen kokemus ja tämän vuoksi sen tarkka määrittäminen on hankalaa. Yksinäisyyttä ihminen voi kokea elämäntilanteiden muuttuessa: asuinpaikka voi vaihtua, sekä elämään tulla menetyksiä tai sairastumista. Elämäntilanteista johtuva yksinäisyys on usein vain väliaikaista, mutta yksinolo voi myös olla tietoinen valinta (mielenterveystalo.)

2.6 Nuoret ja nuoruus

Nuorisolaissa nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita (Nuorisolaki 1285/2016). Nuorisolakiin käsite monialaisuus on lisätty vuonna 2011, ja se on käsitteenä ollut mukana lapsiin ja nuoriin kohdistuneissa julkaisuissa (Saikku 2017 ym.)

Tällöin nuorisolakiin lisättiin pykälät monialaisesta yhteistyöstä ja etsivänuorisotyöstä (Aaltonen 2011, 25). Nuorisolaissa monialainen yhteistyön tehtävät kuvataan seuraavalla tavalla:

Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;*
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta;*
- 3) edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.*

Nuoruus on myös aivojen kehittymisen kannalta toiseksi tärkein vaihe. Aivoalueet, jotka käsittelevät tunteita aktivoituvat voimakkaasti nuoruusiässä. Aivojen kehitys häiriintyy herkästi ja on alttiimpi erilaisille mielenterveyshäiriöille. Pitkäaikainen stressi vaurioittaa nuoren aivoja enemmän kuin aikuisen. Nuori tarvitsee elämässään välittämistä, ymmärrystä ja ohjausta, vaikka käyttäytymisen nuoruudessa antaa ehkä ymmärtää toisin (Hermanson & Sajaniemi 2018.)

3 TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää monialaisen yhteistyön toteutumista nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ennalta ehkäisyssä. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää monialaisuuteen pohjautuvia toimintatapoja nuorten syrjäytyneisyyden ja yksinäisyyden ennalta ehkäisemiseksi.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten monialainen yhteistyö toteutuu?
2. Millaisia toimintatapoja on monialaisen yhteistyön toteutumisessa?

4 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSMENETELMÄT

Tämä opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tutkimuksessa, joka tehdään laadullisella tutkimusmenetelmällä, tarkastellaan merkitysten maailmaa. Tällainen ihmisten välinen ja sosiaalinen merkitysten maailma muodostaa merkityskokonaisuuden. Nämä ihmisistä lähtevät ja ihmisiin päättyvät merkityskokonaisuudet ilmenevät mm. ajatuksina tai toimintoina. Ihmisen merkityksellistä elämäntulkua, sekä omaa elämää kuvaavaa jaksoa voidaan tavoitella tutkimuksella, joka on tehty laadullisella tutkimusmenetelmällä. Tutkimusmenetelmällä etsitään vastausta kysymykseen mitä merkityksiä tutkitaan kyseisessä tutkimuksessa. Tutkimuksen tekijä tällöin täsmentää, tutkitaanko kokemuksia vai näkemyksiä. (Vilka 2021b, 118.)

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvalitatiivinen tutkimus, koska siinä halusin tutkia työntekijöiden kokemusten ja näkemysten perusteella ilmiötä monialaisesta yhteistyöstä. Laadullista tutkimusmenetelmää käytetään usein moniammatillisuuden, asiantuntijuuden kehittymisen ja osaamisen tutkimiseen. Laadullisessa tutkimuksessa on myös tutkijan tärkeä ymmärtää konteksti, miten ja miksi tämä ilmiö on tutkittavalle merkityksellinen (Vilka 2021a, 18.) Tässä työssä konteksti on monialaisuuden toteutumisessa eri ammattiryhmien välillä, jotta nuorten yksinäisyyttä ja syrjäytymistä voitaisi ennaltaehkäistä.

4.1 Aineiston keruu

Opinnäytetyön aineiston keruu toteutettiin sähköpostilla lähetettävällä sähköisellä Webropol-kyselylomakkeella. Tämänkaltaisesta lomakehaastattelusta käytetään metodikirjallisuudessa myös nimitystä standardoitu tai strukturoitu haastattelu. Tämä lomakehaastattelu oli aineistonkeruumenetelmänä myös toimiva, koska tutkimuksessa oli yhtä asiaa koskevien kokemusten kuvaaminen eikä tutkimusongelma ole kovinkaan laaja (Vilka 2021b, 123.) Webropol-kyselylomake esitettiin ennen sen varsinaista lähettämistä tutkittaville.

Webropol-kysely lähetettiin toukokuussa 2022. Muistutusviestin lähetin Sosterille itse ja Savonlinnan kaupungille yhteyshenkilön kautta kesäkuun 2022 puolella välissä. Vastausaika oli varattu kesäkuun 2022 loppuun mennessä.

Aineiston keruussa en uskonut enempää vastauksia saavani, vaikka olisin lähettänyt toisen muistutusviestin, koska heinäkuu on suosittu lomakuukausi eikä vastaajia olisi välttämättä tavoitettu.

Jos sähköisellä kyselyllä ei olisi saatu riittävästi tutkimusaineistoa, olisi tarvittaessa aineistoa voinut kerätä myös fokusryhmähaastattelulla, joka toteutetaan strukturoituna haastatteluna käyttäen samaa kyselylomaketta. Fokusryhmähaastattelu olisi tapahtunut yksikkökohtaisesti 2–4 hengen ryhmissä ja haastattelut olisi myös nauhoitettu. Erilaiset ryhmähaastattelut sopivat hyvin aineistonkeruumenetelmäksi, etenkin silloin kun kyseessä on saman ammattikunnan edustajia (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 124). Tässä tutkimuksessa en kokenut tarvetta fokusryhmähaastattelulle, koska olin tyytyväinen vastauksien määrään, jonka lomakekyselyllä saavutin.

Kysely lähetettiin 37 ammattilaiselle, jotka työskentelevät nuorten parissa eri yksiköissä sekä varsinaisesti nuorille suunnatuissa palveluissa. Sähköpostilinkin kautta kyselyn lähetin 25 henkilölle sekä julkisen nettilinkin kautta yhteys henkilön välityksellä 12 henkilölle. Monialaisen näkökulman saamiseksi halusin kyselyyn vastaajia kahdesta eri organisaatiossa työskenteleviltä, joilla on olemassa tarve monialaiseen yhteistyöhön. Nuoret, joiden kanssa ammattilaiset työskentelevät, ovat suurimmaksi osaksi iältään 15–29-vuotiaita. Kyselyyn vastanneet ammattilaiset ovat merkattu tässä opinnäytetyössä tiedonantajiksi, jotka olen merkinnyt T1, T2 ja niin edelleen.

4.2 Aineiston analyysi

Opinnäytetyön analyysimenetelmänä oli induktiivinen sisällönanalyysi. Sisällönanalyysi on usein käytetty analyysimenetelmä kvalitatiivisen tutkimuksen lähestymistavoissa ja menetelmissä. Tässä sisällönanalyysiprosessissa valitaan analyysiyksikkö, tutustutaan aineistoon ja redusoidaan eli pelkistetään se. Tämän jälkeen aineisto tulkitaan ja luokitellaan sekä lopuksi arvioidaan aineiston luotettavuutta (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 166.) Luokittelun sijaan on myös mahdollista teemoitella aineisto, joka on hyvin samankaltaista kuin luokittelu. Teemoittelussa painottuu se, mitä siitä temasta on ai-

neistossa sanottu (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105.) Tässä opinnäytetyössä induktiivinen sisällönanalyysi valikoitui analyysimenetelmäksi, koska tutkitusta ilmiöstä tiedetään melko vähän. Teoreettinen tieto on myös hajanaista, mikä tukee induktiivista lähestymistapaa. Induktiivisessa lähestymisessä tutkittuun ilmiöön raportointi tapahtuu aineistolähtöisesti (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 167).

Tämän opinnäytetyön sisällönanalyysin aloitin ensimmäisenä aineistoon perehtymisellä, jonka jälkeen tein aineiston pelkistämisen. Kirjoitin nämä taulukkoon, joka oli apuna aineiston selkeyttämisessä. Taulukko oli helpoin myös hahmottaa, eikä mikään opinnäytetyön tulosten kannalta oleellinen jäisi minulta huomaamatta. Seuraavana oli analyysiyksikön valinta. Analyysiyksikönä voi olla ajatuskokonaisuus, sana, lauseen osa tai lause. Pelkistämällä aineisto, siitä karsitaan pois epäolennainen informaatio opinnäytetyön tutkimusongelman kannalta. On kuitenkin tärkeää, ettei hävitetä tietoa, jolla voi olla merkitystä aineistoon (Vilka 2021b, 164.) Analyysiyksikön valitseminen on tärkeää ennen analyysin aloittamista ja sen määrittelee aineiston laatu sekä tutkimustehtävä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122). Tässä opinnäytetyössä analyysiyksiköksi valikoitui lausuma, koska aineiston vastauksia oli ilmaistu hyvin eri tavalla.

Pelkistämisen ja analyysiyksikön valinnan jälkeen aloitin luokittelemisen samaan taulukkoon. Luokittelussa eli klusteroinnissa päädyin tekemään alaluokat ja yläluokat, koska tähän aineiston luokittelu päättyi luontevammin. Yläluokat saivat niiden nimet sen sisällön mukaan, joka niitä parhaiten kuvasi (Tuomi & Sarajärvi 2018, 114). Klusteroinnin jälkeen aloitin aineiston abstrahoinnin, jonka yhtenä prosessin osana on klusterointi (kuva 1). Värejä käytin helpottamaan havainnoimaan paremmin yläluokat, joita analyysissä oli tuloksissa eri kysymysten sisällä. Tässä vaiheessa on tarkoituksena erotella olennainen tieto tutkimuksen osalta ja tämän valikoidun tiedon perusteella muodostaa teoreettisia käsitteitä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 125). Näiden teoreettisten käsitteiden avulla pyrin tässä opinnäytetyössä saamaan tietoa tutkittavasta ilmiöstä.

Vastaukset	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka
Hyviä kokemuksia. On saatu nuorten asioita nopeasti eteenpäin ja vahva monen alan ammattitaito käytettävissä. Nuori hyötyy ja verkosto hyötyy! (T5)	-Hyviä kokemuksia -Asioita saatu nopeasti eteenpäin -Vahva monen alan ammattitaito -Nuori hyötyy, verkosto hyötyy	-Asioiden nopea eteenminen -Vahva ammattitaito -Kaikki hyötyy	Monialaisen yhteistyön sujuvuus
Hyvä verkostotyö nuorten kanssa toimijoiden kesken on oleellista ja nuoret tulee ottaa mukaan palveluiden kehittämiseen. Verkoston tulee koostua monista eri toimijoista, jolloin kaikille nuorille on tarjolla palveluita. Monilla paikkakunnilla tarvittavat palvelut eivät kuitenkaan ole tarjolla tai ne eivät toimi toivotulla tavalla. Esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat nykyisin tarpeellisia, mutta niiden pariin pääseminen ja laatu ovat osittain heikot. Nuorten kannustaminen osallisuuteen on haasteellista, jonka takia omassakin työssä siihen tulee varata aikaa ja työvälineitä (T6)	-Hyvä verkostotyö toimijoiden kesken on oleellista. -Nuoret tulee ottaa mukaan palveluiden kehittämiseen. -Verkoston tulee koostua monista eri toimijoista, jolloin kaikille on tarjolla palveluita -Monilla paikkakunnilla ei ole palveluita tarjolla tai ne eivät toimi toivotulla tavalla. Esim. mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat nykyisin tarpeellisia, mutta pääseminen ja laatu osittain heikkoa. -Nuorten kannustaminen osallisuuteen haasteellista. Siihen tulee varata aikaa ja työvälineitä.	-Hyvä verkostotyö oleellista. -Nuoret mukaan palveluiden kehittämiseen -Verkoston koostuminen monista toimijoista ->palvelua kaikille -Kaikkiällä ei ole palvelua tarjolla tai ne eivät toimi. Mielenterveys- ja päihdepalvelut -> pääsy ja laatu heikkoa -Nuorten osallisuus haasteellista -> riittävästi aikaa ja työvälineitä	Monialaisen yhteistyön sujuvuus Monialaisen yhteistyön kehittäminen Monialaisen yhteistyön haasteet
Yhteistyötahot jakavat työtehtäviä melko onnistuneesti, mutta monialaisesti työskennellessä on välillä päällekkäisyyttä ja yhteinen	-Yhteistyötahot jakavat työtehtäviä onnistuneesti, mutta monialaisesti työskennellessä on välillä päällekkäisyyttä ja yhteinen näkemys puuttuu.	-Työtehtävien jakaminen onnistuu. Monialaisesti työskennellessä päällekkäisyyttä. Yhteinen näkemys puuttuu.	Monialaisen yhteistyön sujuvuus Monialaisen yhteistyön haasteet

<p>näkemyks jossu puutu. Koen, että erityisesti tämänkaltaisessa työskentelyssä tiivis yhteydenpito olisi tärkeää (T7)</p>	<p>-Koen erityisesti tämänkaltaisessa työskentelyssä tiivis yhteydenpito olisi tärkeää</p>	<p>-Tämänkaltaisen tiivis yhteydenpito tärkeää</p>	
--	--	--	--

Kuva 1.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset esitetään tässä opinnäytetyössä kysymys kerrallaan yläluokien mukaan, joilla olen hakenut vastausta opinnäytetyöni tutkimuskysymyksiin, jotka ovat: miten monialainen yhteistyö toteutuu? Sekä millaisia toimintatapoja on monialaisen yhteistyön toteutumisessa? Tutkimustulokset jakautuvat monialaisen yhteistyön sujuvuuteen, haasteisiin, hyötyihin sekä sen estäviin tekijöihin. Monialaisen yhteistyön toimintatapoja kuvataan tutkimustuloksissa toimivan monialaisen yhteistyön kautta. Tuloksissa kuvataan myös monialaisen yhteistyön kehittämistä ja tulevaisuuden merkitystä, joita haastateltavilta myös haluttiin selvittää. Kaikki haastateltavat työskentelevät nuorten kanssa eri tahoilla psykiatrisessa hoitotyössä, hoidon koordinoinnissa sekä kolmannella sektorilla. Kyselyyn vastasi 12 ammattilaista, jotka työskentelevät nuorten parissa erilaisissa työtehtävissä, sekä kolmannella sektorilla ennalta ehkäisevässä työssä. Vastajien työkokemukset nuorten parissa vaihtelivat vuoden ja 20 vuoden väliltä.

5.1 Monialaisen yhteistyön toteutuminen

Monialaisen yhteistyön toteutumista kuvataan tässä kappaleessa vastajille esitetyn kysymyksen kautta: mitä monialainen yhteistyö nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ennalta ehkäisyssä herättää? Vastausten mukaan monialaista yhteistyötä pidettiin erittäin tärkeänä ja hyvänä asiana. Sen merkitystä korostettiin etenkin nyt hyvinvointialueelle siirryttäessä, jossa perhekeskus toimintamalli tukee tätä. Monialaista yhteistyötä tulisi lisätä, jotta saataisi lisää toimia myös sukupolvien jatkumoiden katkaisemiseksi. Näin ongelmat eivät

syventyisi tai kroonistuisi. Oikea-aikaisuus koettiin yhtenä monialaisen yhteistyön tärkeänä tekijänä ja siihen panostaminen nähtiin kannattavana, jolloin työ ja kustannustehokkuus kasvaisi. Nuorten auttamiseen tarvitaan laajempaa verkostoa, joka vaatii ammatillista osaamista ja on arvokasta työtä.

...selkeä työnjako eri toimijoiden kesken vähentäisi yksittäisen toimijan työtaakkaa ja omaa erityisosaamista pystyisi hyödyntämään paremmin. (T9)

Monialainen yhteistyön tärkeys korostui monessa osa-alueessa ja sen koettiin olevan välttämätöntä sekä sitä tulisi entisestään lisätä. Tärkeäksi koettiin monialaisen yhteistyön mahdollisuus panostaa nuoriin monien toimijoiden avulla. Kokemuksien perusteella monialainen yhteistyö koettiin ajankohtaiseksi ja sen vakavasti ottamisen tärkeys tuotiin esille. Monialaisen yhteistyön tärkeyttä kuvattiin myös sen paremmalla vaikuttavuudella, joka on parantunut aikaisempaan verrattuna.

Monialaisen yhteistyön sujuvuus

Monialaisen yhteistyön sujuvuutta kuvaa eri toimijoiden välinen moniammatillisella yhteistyö. Siinä tehtävä verkostoyhteistyötä oli useamman vastaajan mielestä sujuvaa ja etenkin tutumpien toimijoiden kanssa monialainen yhteistyö koettiin toimivaksi. Sujuvaa monialaista yhteistyötä kuvasi myös viestinviejän rooli eri toimijoiden välillä. Vahva ammattitaito sekä sujuva asioiden hoitaminen kuvautuivat vastauksista. Moniammatilliset verkostopalaverit sekä selkeän roolijaon tekeminen yhdessä nuoren kanssa koettiin sujuvoittavan monialaista yhteistyötä nuorten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ennalta ehkäisyssä. Nuoren kanssa yhdessä tehdyt suunnitelmat sekä nuorten toivomat toimintatavat nousivat esille useammasta vastauksesta.

On saatu nuorten asioita nopeasti eteenpäin ja vahva monen alan ammattitaito käytettävissä. (T5)

Sujuvan monialaisen yhteistyön oleellisena osana pidettiin juuri hyvää verkostotyötä, jossa kolmannen sektorin hyödyntämistä tuotiin esille. Työtehtävien

jakaminen koettiin sujuvaksi ja selkeäksi, joiden avulla on mahdollisuus rakentaa arvioitavissa oleva suunnitelmallinen toimintasuunnitelma. Aktiivista yhteydenpitoa muihin toimijoihin sujuvassa yhteistyössä tuotiin esille useammassa vastauksessa. Vastauksista nousi myös esille monialaisen yhteistyön sujuvuus hoidon aikana, mutta ei niinkään ennalta ehkäisyssä. Sujuva yhteistyö nähtiin toimivana, kunhan resursseja on riittävästi. Esille otettiin myös erilaisten projektien, hankkeiden sekä yhdistyksien kartoittamista monialaisen yhteistyön sujuvuudessa nuorten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ennalta ehkäisyssä. Näin voidaan tarttua asioihin ajoissa ja nopeaa reagointia myös muuttuviin tilanteisiin koettiin tärkeänä monialaisen yhteistyön sujuvuuden kannalta. Suurimmaksi osaksi monialainen yhteistyö koettiin hyvänä ja toimivana Savonlinnan alueella, jossa pienen kaupungin etuina olivat toimijoiden tunteminen.

Monialaisen yhteistyön haasteet

Tämän opinnäytetyön tuloksissa ilmeni monialaisen yhteistyön tekevän jo korjaavaa työtä ennalta ehkäisyn sijasta. Yhteistyön tekemisessä koettiin edelleen tehostamisen tarvetta ja toimijoiden rohkeampaa yhteydenottoa. Esille nousi tiedonkulun sekä resurssien haasteet riittävän monialaisen yhteistyön tekemiselle. Nuoren tilanteesta tiedon selvittelyä oli joihinkin toimijoihin vähemmän, minkä vuoksi kokonaisuuden muodostuminen koettiin haasteelliseksi. Tätä kuvasi myös se, etteivät kaikki tietäneet, keitä nuoren elämässä on mukana hoidon aikana. Tämä oli ulkoisen verkoston kanssa paikoin hankalampaa. Monialaisesti työskennellessä nähtiin myös päällekkäisten tehtävien tekemistä sekä yhteisten näkemysten puuttumista. Verkoston koostumista useammasta toimijasta pidettiin tärkeänä, mutta kaikilla paikkakunnilla ei palvelua ollut tarjolla tai pääsy hankalaa. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa koettiin osittain niihin pääsyn ja laadun olevan heikkoa. Kaikkia palveluita ei myöskään tiedetty ennalta ehkäisyn kentältä.

Verkoston tulee koostua monista eri toimijoista, jolloin kaikille nuorille on tarjolla palveluita. (T6)

Haasteena nähtiin yksittäisten työntekijöiden panostaminen sekä organisaatiolta tarvittavat resurssit, joita monialainen yhteistyö vaatii. Myös ajankäytön ja työvälineiden resurssien tarve kuvautui haasteena monialaisen yhteistyön toteutumisessa. Tässä tuotiin esille nuorten osallisuuden haasteellisuutta, mikä vaatii riittävästi aikaa sekä työvälineitä osallisuuden toteutumiseen.

Monialaisen yhteistyön hyödyt

Monialaisen yhteistyön hyötyjä tuotiin esille laajasti. Kustannustehokkuus ja resurssien kohdentaminen, jossa auttaminen kohdistuu oikeisiin asioihin, tuli vastauksista esille. Kokonaiskuvan luominen ja vastuun jakaminen nostettiin esille useammassa vastauksessa. Yhteistyön hyödyntäminen ja moniammatillinen osaaminen nähtiin hyödyllisenä monialaisessa yhteistyössä. Nopeampaa avunsaantia, vaihtoehtoisia hoitomuotoja sekä myös tietoa eri palveluista koettiin monialaisen yhteistyön hyötyinä. Asioiden eteneminen ja yhteistyötahojen erilaiset mahdollisuudet, kuten jalkautuminen, olivat myös osa hyötyjä. Useammassa vastauksissa näkyi myös nuoren mahdollisesti kokema hyöty monialaisesta yhteistyöstä. Tiedonkulun tärkeys nuoren auttamisessa korostettiin. Näin nuori saisi tietoa eri palveluista. Hyvä kommunikaatio ja tunne, että nuoresta välitetään, koettiin hyödyllisiksi. Näiden nähtiin myös vaikuttavan nuoren sitoutumiseen hoitoon.

Päällekkäisyys jää pois tai ainakin vähenee ja nuori ei turhaudu niin helposti, kun ollaan kartalla toistemme tekemisistä. (T1)

Monialaisen yhteistyön estävät tekijät

Monialaisen yhteistyön estäviä tekijöitä kuvattiin erilaisilla työtavoilla. Työn tekeminen erillään toisistaan ja tiedonkulku on puutteellista. Tiedonkulku koettiin lähes kaikissa vastauksissa yhdeksi estäväksi tekijäksi. Näissä nähtiin tiedon siirtoon ja tietosuojaan liittyvät estävät tekijät sekä myös olemassa olevien palveluiden osalta tiedonkulun estävät tekijät. Esimerkiksi Ohjaamo ja TE-toimisto, jotka ovat iso osa nuorten elämää, eivät ole välttämättä tietoisia nuoren kontaktista nuorisopsykiatriaan. Aikaresursseja ei ole etsimään kaikkia nuoren

elämässä olevia tahoja. Vastauksissa nähtiin myös tahtotilan olevan estävä tekijä monialaiselle yhteistyölle.

Tehdään asioita liian erillään tietämättä toisistamme (T1)

Palveluissa estävinä tekijöinä tuotiin esille pitkiä jonoja sekä heikkoa laatua. Resurssit ja niiden vähäisyys nähtiin useasti myös monialaisen yhteistyön estävänä tekijänä. Tätä tuotiin esille sekä ajankäytön että henkilökunnan resurssien vähäisyytenä. Näitä kuvattiin myös työntekijöiden tekemisellä asioita liikaa itse ja asioita, joihin ei ole koulutusta. Kiireen nähtiin myös estävän monialaista yhteistyötä monessa vastauksessa.

5.2 Monialaisen yhteistyön toimintatavat

Toimivassa monialaisessa yhteistyössä lähes kaikissa vastauksissa nousi esille avoimuus. Lisää monialaista yhteistyötä ja sen sujuvuutta sekä tiivistä yhteyden pitoa yhteistyötahojen kanssa nähtiin toimivana yhteistyönä. Yhteiset tietokannat sekä helpompaa tiedonsaantia koettiin sujuvoittavan toimivaa monialaista yhteistyötä. Toimivaan yhteistyöhön panostaminen ja kannustaminen nähtiin yhtenä tekijänä toimivassa yhteistyössä. Tämän kaltaisia asioita oli muun muassa työajan käyttöä yhteistyön tekemisessä yhteistyötahojen kanssa ja suunnittelun selkeyttä. Varhainen puuttuminen sekä matalan kynnyksen yhteydenotot nähtiin myös osana toimivaa monialaista yhteistyötä. Jokaiselle nuorelle nähtiin toimivuuden kannalta tärkeäksi kokonaisvastuunottaja nuoren asioista. Tässä korostui myös riittävä tieto eri toimijoista. Toimiva yhteistyö sisälsi myös yhteistä pohdintaa nuoren kanssa. Yhteistyö koettiin myös toimivaksi Savonlinnan alueella oman työn osalta joissakin vastauksissa.

Yhteistyöhön tulisi kannustaa ja panostaa enemmän. (T5)

Monialaisen yhteistyön kehittäminen

Monialaisen yhteistyön kehittämiseen liittyviä asioita haluttiin saada selville kysymyksellä: miten monialaista yhteistyötä tulisi mielestäsi kehittää nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisemisessä? Yhtenä kehittämiskeinona nousi

esille rakenteiden kehittäminen oikeanlaisiksi, panostusta enemmän ehkäismiseen ja erityisesti perustasolle. Yhteinen visio ja raamit kohdentaisivat resurssit oikeaan paikkaan. Yhteisten pelisääntöjen tärkeyden kokivat useimmat vastaajat tärkeinä monialaisen yhteistyön kehittämisessä. Yhteistyöstä koettiin voivan olla myös haittaa, mikäli yhteistyö ei ole suunnitelmallista.

Vastauksista nousi esille byrokratian keventäminen, tietosuoja-asioiden ymmärtäminen ja yhteisten asiakastietokantojen kehittäminen. Tiedonkulussa nähtiin kehittämiskohteena tiedonsaanti eri toimijoista, jolloin osaaminen olisi selkeästi saatavilla. Resursseja enemmän matalankynnyksen palveluihin sekä peruspalveluihin koettiin monen vastaajan osalta yhtenä kehittämisajatuksena. Vastaajat toivat esille ohjaamon toiminnan kehittämistä olevan jo tehty enemmän monialaisen yhteistyön suuntaan, mikä on ollut huikea juttu. Ajankäytön sekä henkilöstön resurssien koettiin tarvitsevan kehittämistä. A-klinikan panostusta yhteistyöhön toivottiin enemmän. Valtion tukea kolmannelle sektorille esimerkiksi, Nepsy-tukihenkilöiden osalta nähtiin keinona kehittää monialaista yhteistyötä. Kehittämisessä toivottiin myös enemmän koulutusta, jossa monialaista yhteistyötä voisi kehittää sekä oppia.

Tietoa eri toimijoista ja heidän omasta osaamisestaan tulisi olla selkeästi saatavilla. Yhteistyön tekemiselle (suunnittelu, toteutus, seuranta ja arviointi) tulisi löytyä työaika. (T8)

Monialaisen yhteistyön merkitys tulevaisuudessa

Vastaajilta kysyttiin monialaisen yhteistyön tulevaisuuden merkityksellisyyttä kysymyksellä: millaisen merkityksen näet monialaisella yhteistyöllä tulevaisuudessa nuorten syrjäytyneisyyden ja yksinäisyyden ennalta ehkäisyssä? Tulevaisuudessa monialaisen yhteistyön merkitys nähtiin tärkeänä asiana, koska nuorten pahoinvointi on lisääntynyt, jolloin myös varhainen puuttuminen olisi tärkeää. Yhteistyön tehokkuus nähtiin kannattavana taloudellisesti pitkällä aikavälillä. Osaava ja tiivis monialainen yhteistyö voi auttaa nuorta selviytymään kevyemmällä tukitoimilla. Tähän panostaminen ilmeni lähes kaikista vastauk-

sista. Nuorten haasteiden monimutkaisuuden vuoksi yhteistyön tärkeyttä korostettiin paljon. Näin saadaan toteutumaan laaja näkökulma monialaisessa yhteistyössä.

Entistä tärkeämpää, koska nuorten haasteet tuntuvat vuosi vuodelta monimutkaistuvan lisää. (T11)

6 POHDINTA

Mielenterveysstrategian 2020–2030 mukaan, jonka Sanna Marinin hallitus julkaisi alkuvuodesta 2020 sisältää viisi painopistealuetta. Mielenterveyspääomana, lasten- ja nuorten mielenterveyden rakentuminen arjessa, mielenterveysoikeudet, ihmisen tarpeiden mukaiset laaja-alaiset palvelut sekä hyvä mielenterveysjohtaminen ovat näitä painopistealueita (STM 2022.) Tätä mielenterveysstrategiaa toteutetaan tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus ohjelmissa. Osana tätä ohjelmaa on tarkoitus ottaa käyttöön yleisimpien mielenterveysongelmien ennalta ehkäisyyn- ja hoitoon menetelmiä oppilas- ja opiskeluhuollossa, jotka niihin soveltuvat (STM 2022.)

Ennalta ehkäisy on laadittu osaksi mielenterveysstrategiaa (STM 2022), minkä vuoksi myös tämän opinnäytetyön näkökulma ennalta ehkäisystä on hyvin ajankohtainen. Nuorten mielenterveysongelmien moninaisuus ja hankaluus vaativat myös useilta ammattilaisilta osaamista ja ymmärrystä erilaisista mielenterveysongelmista. Tämän vuoksi monialainen yhteistyö eri ammattilaisten ja ammattiryhmien välillä on tärkeää, jotta nuorten haasteisiin voidaan ajoissa puuttua saaden siihen monialaisen työotteen.

Tämän opinnäytetyön ajankohta sattui mielestäni varsin oikea aikaisesti, koska nuorten mielenterveysongelmista on covid-19-pandemian jälkeen keskusteltu melko paljon. Nyt, kun pandemiasta on kulunut noin kaksi vuotta aikaa, sen vaikutukset alkavat näkyä yhteiskunnassamme. Samaan aikaan olemme myös tilanteessa, jossa uudet hyvinvointialueet aloittavat toimintaansa ja olemme saaneet lukea tulevien hyvinvointialueiden taloudellisista haasteista jo ennen siirtymää. THL:n (2022) julkaisemassa Nuorten elinolon

vuosikirjassa 2022 kuvataan nuorten tilannetta monelta kantilta covid-19-pandemian ajalta useita Suomessa tehtyjä tutkimuksia tarkastellen. Julkaisussa käy ilmi, että korkeakouluopiskelijoista joka neljäs kokee yksinäisyyttä jatkuvasti tai melko usein. Yksinäisyyden kokemuksia covid-19-pandemia lisäsi yli puolella, etenkin niiden osalta, jotka olivat vasta muuttaneet itsenäisesti asumaan tai aloittaneet opintonsa. Samanlaisia kokemuksia on esiintynyt seksuaalivähemmistöillä sekä vieläkin nuoremmilla (Kekkonen 2022 ym, 22).

6.1 Tulosten tarkastelu

Myös tähän ennalta ehkäisyyn toivottiin panostusta tässä opinnäytetyössä. Resurssien lisääminen matalankynnyksen ja ennalta ehkäisyyn koettiin tärkeäksi erityisesti perustasolle. Osittain hoitotyössä koettiin monialaisen yhteistyön tekevän Savonlinnan alueella työtä vaiheessa, jossa ei oltu enää ennalta ehkäisyssä vaan hoidon vaiheessa. Resurssien puute korostui sekä henkilöstö, että aika resursseihin. Ohjaamon toimintaa alueella on kehitetty monialaisen yhteistyön suuntaan, mikä tukee hyvin ennalta ehkäisyä nuorten yksinäisyydessä ja syrjäytyneisyydessä. Tässä opinnäytetyössä toivottiin resurssien lisäämistä etenkin kouluterveydenhoitoon, perustasolle. Nepsy-työntekijöitä saatavuutta perustasolle kouluihin nähtiin yhtenä ennalta ehkäisyksen menetelmänä.

Opinnäytetyön tuloksista nousi selkeästi esille monialaisen yhteistyön merkityksen tärkeys nuorten yksinäisyyden ja syrjäytyneisyyden ennalta ehkäisyssä. Ajankohtaisen tästä tekee hyvinvointialueille siirtyminen vuoden 2023 alusta. Vastauksista esimerkiksi, perhekeskus toimintamalli tukee näitä esille nousseita asioita. Nuorten ja perheiden osallisuus hoitoon ja sekä palveluiden turvaaminen kaikille tasapuolisesti ovat osa perhekeskustoimintamallia, joka on laadittu kehittämään perhekeskuksia (THL 2022). Yhdessä tehty oikea-aikainen työ parantaa kustannustehokkuutta pitkällä aikavälillä. Saaren (2020 ym.) kirjallisuudessa yhteistyön merkityksissä nähtiin myös ylisukupolven jatkumojen katkaiseminen, joka viittaa vahvasti syrjäytyneisyyteen. Myös tässä opinnäytetyössä korostettiin oikea-aikaisuutta hoidossa sekä ennalta ehkäisyksen merkitystä kustannustehokkuudessa. Ennalta ehkäisyä ei nähdä

suoraan tuottavana toimintana, minkä vuoksi resurssien kohdentaminen ennalta ehkäisyyn ei taloudellisesti tiukkoina aikoina ole ensisijainen asia. Ennalta ehkäisy on kuitenkin paljon halvempaa kuin sairastuneen hoito.

Tiiviin monialaisen yhteistyöverkoston rakentaminen koettiin tärkeäksi, mikä on tehokasta ja suunnitelmallista. Hyvä ja toimiva verkosto auttaa niin, ettei kukaan jäisi avun ulkopuolelle. Laaja osaajaverkosto etsivä nuorisotyön, sosiaalitoimen, oppilaitosten ja nuorisopsykiatrian välillä olisi tärkeä tukemaan nuorta. Monialaisella yhteistyöllä on mahdollisuus tarttua yksinäisyyden kokemuksiin heti niiden ilmaantuessa opiskelujen alussa tai jo ennalta ehkäisten, ettei näitä kokemuksia pääsisi syntymään. Suunnitelmallisuuden avulla työntekijöiden tekemä päällekkäinen työ voidaan minimoida ja saadaan parempi kokonaiskuva nuoren tilanteesta. Myös auttaminen kohdistuu näin oikeisiin asioihin. Tiivis monialainen yhteistyöverkosto antaa mahdollisuuden hyödyntää jokaisen ammattilaisen osaamista parhaiten. Pomaren ym (2019) artikkeli tukee myös näitä tuloksia, jossa ammattien välisellä yhteistyöllä saatiin monimutkaisissa mielenterveysongelmissa hyödynnettyä ammattilaisten tietoja ja taitoja.

Ulrichin ym (2019) artikkelissa tuli myös esille kommunikaation parantuminen ammattien välisessä yhteistyössä. Positiivinen asenne ja viestintä auttavat parantamaan kommunikaatiota ammattien välisessä yhteistyössä. Yhteydenpidon tärkeyttä tuotiin myös tässä opinnäytetyössä esille ja sen lisäämistä entisestään toivottiin. Avoimuus tehdessä monialaista yhteistyötä nähtiin isona tekijänä sen toimivuudessa. Erilaiset tietojärjestelmät ja tiedonkulun puute koettiin estäviksi tekijöiksi monialaisen yhteistyön toimivuudessa. Terveystieteiden tietojärjestelmät eivät ole kaikille toimijoille saatavissa ja tiedonkulussa nähtiin myös byrokratian osalta hankaluutta.

Monialainen yhteistyö koettiin Savonlinnan seudulla melko toimivana. Pienen kaupungin etuina ammattilaisten ja toimijoiden tuttuus helpotti yhteydenpitoa ja yhteistyön tekemistä. Kuitenkin koettiin, ettei kaikilla välttämättä ole tietoa eri yhteistyötahoista, johon toivottiin parannusta. Työntekijöiden kokemusten perusteella tiedon kulun puute koski heidän lisäksi myös nuoria. Nuoren koettiin voivan myös turhautua, mikäli eri yhteistyötahot eivät ole tietoisia teke-

misistään. Tämän tiedonkulun puutteen eri yhteistyötahoista on myös oma kokemukseni työskennellessäni nuorten kanssa. Nämä eri yhteistyötahot tipahtelevat aina esille yksittäistä nuorta hoitaessa.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta arvioitiin läpi koko opinnäytetyön prosessin. Kaikille opinnäytetöille on yhteistä arvioinnin kannalta, että se on kokonaisuutena luotettava. Luotettavuuden arvioinnissa korostuu järjestelmällinen ja johdonmukainen työskentely läpi koko opinnäytetyöprosessin (Vilka 2021a, 185.) Luotettavuuteen vaikuttaa lähteiden ja aineiston laatu, joita tutkija omaan työhönsä valitsee. (Vilka 2021a,186). Tutkimustietoa monialaisesta yhteistyöstä nuorten yksinäisyyden ja syrjäytyneisyyden ennalta ehkäisyssä, oli saatavilla melko niukasti. Luotettavuutta pyrittiin parantamaan pysyttämällä aineistossa pelkästään monialaisuuden käsitteen sisällä.

Tutkimuksen luotettavuudella eli reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten tarkkuutta, jossa mittaustulokset ovat toistettavia eivätkä ne anna ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tällä tavalla sama mittaustulos saadaan riippumatta tutkijasta (Vilka 2021b, 194.) Tämä opinnäytetyö on toistettavissa käyttämällä samaa kyselylomaketta etsien esimerkiksi eri alueiden tilanteita samasta aiheesta.

Tutkimusprosessini aikana arvioin luotettavuutta eri luotettavuuskriteerien pohjalta. Kvalitatiivisissa tutkimuksissa paljon käytettyjä luotettavuuden arviointikriteerejä ovat esittäneet useat eri tutkijat. Näitä kriteerejä ovat uskottavuus (*credibility*), siirrettävyys (*transferability*), riippuvuus (*dependability*) ja vahvistettavuus (*confirmability*) (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 197; Nowell 2017 ym.).

Opinnäytetyössäni arvioin luotettavuutta uskottavuuden perusteella. Kuvaan analyysin tarkasti ja ymmärrettävästi. Tutkijan kategorioiden tai luokittelujen kattavuus aineistossa vahvistaa uskottavuutta. Analyysissä kuvatut taulukot tai alkuperäisteksti lisäävät uskottavuutta (Kankkunen, & Vehviläinen-Julkunen 2013.) Analyysin etenemistä kuvasin myös alkuperäistekstillä, joka lisää

tutkimuksen uskottavuutta. Näitä alkuperäisilmaisuja käytin tämän opinnäytetyön tulosten kertomisen yhteydessä ja jokainen näistä tiedonantajista on ilmoitettu myös sen perässä. Analyysissä olen myös kuvannut taulukon luokittelusta, joka lisää uskottavuutta.

Vahvistan opinnäytetyöni luotettavuutta myös siirrettävyyden arvioinnilla. Kuvaan tutkimustulokset, aineiston keruun, osallistujien valinnan ja analyysin tarkasti. Näiden seikkaperäinen kuvaaminen on tärkeää, jotta toinen tutkija voi halutessaan seurata prosessia (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198). Olen kuvannut opinnäytetyöni osallistujat, tutkimuskontekstin, aineiston keruun sekä analyysin tarkasti, joka vahvistaa opinnäytetyön luotettavuutta.

6.3 Tutkimuksen eettisyys

Tämä opinnäytetyö on toteutettu hyviä tieteellisiä käytäntöjä noudattaen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021). Keskeisiä lähtökohtia hyvälle tieteelliselle käytännölle tutkimuseettikan näkökulmasta on useita. Tutkijan tulee tutkimusta tehdessä huolehtia tarkkuudesta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä. Rehellisyys tutkimustyössä on eettisesti tärkeää. Tiedonhankinnassa-, tutkimus- ja arviointimenetelmissä sovelletaan kriteerejä tieteellisen tutkimuksen mukaisesti. On tärkeä kunnioittaa muiden tutkijoiden tekemää tutkimustyötä ja viitata asianmukaisesti heidän julkaisuihinsa. Tieteelliselle tiedolle on asetettu vaatimukset myös niiden tallentamiselle ja raportoinnille. Kaikki tarvittavat tutkimusluvut on hankittu ja tarvittaessa on tehty myös tieteellinen ennakoarviointi tietyillä tutkimusalueilla (Hyvä tieteellinen käytäntö... 2012).

Tässä opinnäytetyössä olen huomionnut eettisyyden noudattaen hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Tarvittavat tutkimusluvut on hankittu ennen tutkittavien haastatteluja sekä noudatettu lähdemerkintöjä kunnioittaen muiden tutkijoiden työtä. Haastateltavien anonymiteetin säilyttämiseksi heidät kuvataan tässä opinnäytetyössä tiedonantajina.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Monialaisesta yhteistyöstä nuorten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ennalta ehkäisemisestä ei ole kovin paljon tutkittua tietoa monialaisuuden näkökulmasta. Monialaista yhteistyötä on kuitenkin tutkittu maailmalla monissa eri konteksteissa. Moniammatillisuus on käsitteenä selvästi tutkimuksissa käytetympi ja enemmän tutumpi. Sektorirajat ylittävää työtä tehdään hyvin paljon nuorten mielenterveysongelmien hoidossa sekä mahdollisessa diagnoosin selvittämisen vaiheessa. Tämän opinnäytetyön tulokset kuitenkin osoittavat, kuinka tärkeää monialainen yhteistyö on sekä nuorten että työntekijöiden näkökulmasta. Matalan kynnyksen palveluita, kolmannen sektorin toimintoja sekä varhaista puuttumista tuotiin esille useimmissa vastauksissa ja niiden lisäämistä toivottiin. Ennalta ehkäisevään työhön ei nähty laitettavan riittävää panostusta.

Myös tiivis ja avoin yhteistyö eri tahojen välillä koettiin yhdeksi tärkeimmäksi asiaksi monialaista yhteistyötä tehdessä. Näin resurssien kohdentaminen juuri oikeaan aikaan ja oikeaan paikkaan onnistuu parhaiten, saavuttaen samalla myös paremmat mahdollisuudet hyvälle ja onnistuneelle työlle. Hyvän ja avoimen ammatillisen yhteistyön tekeminen luo nuorelle luottamuksellisen hoitosuhteen ja samalla tunteen osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuudesta omiin asioihin. Nuori kokee, että hänestä aidosti välitetään.

Panostus nuoriin ja heidän tulevaisuuteensa olisi tärkeää, jotta he voisivat kasvaa turvallisessa maailmassa rakentaen oman näköistään elämää. Erilaiset mielenterveysongelmat ovat suuri syy nuorten eläköitymiselle, minkä vuoksi ennalta ehkäisyyn tulisi löytyä niin henkilöstöresursseja kuin aikaakin. Meidän tulisi nähdä ennalta ehkäisevä työ pääomana nuorten hyvälle tulevaisuudelle.

7.1 Kehittämisasiat

Tutkimustuloksista nousi kehittämisasiaina perustasolle vietävät matalankynnyksen mielenterveyspalvelut sekä osaamisen lisääminen. Esimerkiksi neuropsykiatristen valmentajien kouluttaminen ja integroiminen kouluille sekä kolmannelle sektorille, voisi se mahdollisesti tuoda apua neuropsykiatriin haasteisiin jo aikaisemmassa vaiheessa. Näin nuoren ongelmat eivät kasaantuisi ja niihin voitaisi puuttua ajoissa.

Tutkimustulosten perusteella nähtiin tärkeänä nuorten osallistuminen omaan hoitoon. Tämän perusteella nuorten osallisuuden lisääminen ja heidän kuulemisensa erilaisista hoitomuodoista tai auttamiskeinoista toisivat nuorelle enemmän kokemusta osallisuudesta.

Olemassa olevien yhteistyötahojen tiedon puutteen nähtiin myös yhtenä kehittämiskohteena. Olisiko mahdollista laatia yhteinen tietokanta, jonne olisi kaikkien nuorten kanssa työtä tekevien tahojen yhteystiedot voitaisiin koota yhteen? Näin voisi helpommin löytää myös nuorelle sopivia hoitomuotoja tai auttamistahoja helposti jo ennalta ehkäisevässä vaiheessa perustasolla.

Koulutuksen lisääminen monialaisesta yhteistyöstä nousi yhdeksi kehittämisideaksi tutkimustulosten perusteella. Koulutuksien lisääminen ja yhdenmukaistaminen eri toimijoille toisi selkeämmän kuvan monialaisen yhteistyön toteuttamisesta. Ammattilaisten tiedon lisääminen kouluttamalla ennalta ehkäisevästä näkökulmasta olisi tärkeää, jotta monialaista yhteistyötä voitaisiin paremmin toteuttaa juuri ennalta ehkäisyn näkökulmasta.

7.2 Jatkotutkimusaiheet

Jatkotutkimusaiheita tämän opinnäytetyön tuloksien perusteella nousi muutamia. Yhtenä jatkotutkimusaiheena näkisin kysymyksen: kuinka voitaisiin neuropsykiatrisia valmentajia hyödyntää kouluissa tai kolmannella sektorilla paremmin? Olisiko heidän lisäämisensä perustasolle enemmän ennalta ehkäisevää toimintaa?

Tämä opinnäytetyö koski työntekijöiden kokemuksia ja näkemyksiä monialaisen yhteistyön toteutumisesta. Olisi mielenkiintoista myös tutkia, miten nuoret itse kokevat monialaisen yhteistyön toimivuuden eri ammattiryhmien ja organisaatioiden välillä. Myös nuorten kokemukset monialaisen yhteistyön erilaisten toimintatapojen toimivuudesta voisi olla yhtenä jatkotutkimusaiheena.

Tämän opinnäytetyön tuloksista nousi useasti esille erilaiset resurssien puute haasteet. Mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe olisi myös tarkastella työntekijöiden resurssien käyttöä monialaisen yhteistyön toteuttamiseen.

LÄHTEET

Aaltonen, K. 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki. Tietosanoma.

Helne, T. 2002. Syrjäytymisen yhteiskunta. Stakes tutkimuksia 123. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Saarijärvi, Gummerus kirjapaino Oy.

Hermanson, E. & Sajaniemi, N. 2018. Nuoruuden kehitys – Mitä tapahtuu pinnan alla? Lääketieteellinen lehti Duodecim. 2018;134 (8):843–9. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo14286> [viitattu 6.3.2022].

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Helsinki, 2013.

Isoherranen, K. 2006. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki. 1.–2.painos. WSOY.

Isoherranen, K. 2012, Uhka vai mahdollisuus - moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Helsinki. Akateeminen väitöskirja. Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2012:18. PDF-dokumentti: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-7664-0> [viitattu 6.12.2021].

Kankkunen, P & Vehviläinen-Julkunen, K.2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki. 3.uudistettu painos. Sanoma Pro.

Kekkonen, M., Gissler, M., Känkänen, P. & Isola, A-M. 2022. Poikkeuksellinen nuoruus korona-aikaan. Nuorten elinolot-vuosikirja 2022. PunaMusta Oy. Vantaa 2022. THL-julkaisuja. (22) WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-937-5> [viitattu 12.11.2022].

Mielenterveystalo. s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/tietoa_ikaihmissen_mielenterveydesta/mielen_hyvinvointi/Pages/%C3%BDksinaisyys_ ja_mielen_hyvinvointi.aspx#elamantilanteen_muutos [viitattu 20.11.2021].

Nowell, L., Norris, J., White, D. and Moules, N. 2017. Thematic Analysis: Striving to Meet the Trustworthiness Criteria. International Journal of Qualitative methods. Artikkel. Volume 16: 1–13.WWW-dokumentti.

Saatavissa:<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1609406917733847>[viitattu 7.12.2021].

Nuorisolaki 21.12.2016. 1285/2016. [viitattu 30.11.2021].

Pirkola, M. 2019. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen toiminta ja yhteistyö lasten ja nuorten yksinäisyyden ehkäisemisessä. Itä-Suomen yliopisto. Lääketieteen laitos. Pro gradu tutkielma, kansanterveystiede. PDF-tiedosto. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20190312> [viitattu 6.12.2021].

Pomare, C., Long, C.J., Ellis, L.A., Churruca, K. & Braithwaite, J. 2019. Inter-professional collaboration in mental health settings: a social network analysis. Artikkele. Journal of interprofessional care. Vol.33, No. 5, 497–503. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://www.doi.org.ezproxy.xamk.fi/10.1080/13561820.2018.1544550>

[viitattu: 7.12.2021].

Pukkila, P. & Helander, J. 2016. Miten monialainen yhteistyö rakentuu? HAMK Unlimited professional 16.12.2016. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/miten-monialainen-yhteistyö-rakentuu/#.Ya3fa9BBzic> [viitattu 6.12.2021].

Saari, J., Eskelinen, N. & Björklund, L. 2020. Raskas perintö. Ylisukupolvinen huono-osaisuus Suomessa. Tallinna, Gaudeamus Oy.

Saikku, P., Rajavaara, M. ja Seppälä, U. 2017. Monialainen yhteistyö paikallisessa työllisyyden hallinnassa. Integroiva kirjallisuuskatsaus. Sosiaali- ja terveyturvan raportteja 7. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://hdl.handle.net/10138/229018> [viitattu: 3.12.2021].

Sosiaalihuoltolaki. 30.12.2014/1301.41§. [viitattu 6.3.2022].

STM, 2022. Mielenterveysstrategia 2020–2030. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stm.fi/mielenterveysstrategia> [viitattu: 12.11.2022].

THL, 2021a. Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2021. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely> [viitattu 20.11.2021].

THL, 2021b. Pandemia ja nuorten mielenterveys-kouluterveyskysely 2021. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143129/URN_ISBN_978-952-343-738-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 6.12.2021].

THL, 2022. Perhekeskustoimintamalli. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus/perhekeskustoimintamalli> [viitattu 30.10.2022].

THL, 2021c. Varmistetut koronatapaukset Suomessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://experience.arcgis.com/experience/d40b2aaf08be4b9c8ec38de30b714f26> [viitattu 3.12.2021].

Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Uudistettu laitos.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2021. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [viitattu 30.11.2021].

Ulrich, G., Homberg, A., Karstens, S. ja Mahler, C. 2019. Attitudes towards interprofessional collaboration in young healthcare professionals. *Journal of interprofessional care*, 2019, Vol. 33, No. 6, 768–773. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1080/13561820.2019.1597839> [viitattu 6.12.2021].

Valtioneuvosto. 2019. Hallitusohjelma. WWW- dokumentti. Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/oikeudenmukainen-yhdenvertainen-ja-mukaan-ottava-suomi> [viitattu 6.3.2022].

Vilka, H. 2021a. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä. PS-kustannus.

Vilka, H. 2021b. Tutki ja kehitä. Jyväskylä. PS-kustannus. 5.painos

Kajander, R. 2020. Yle uutiset. Päivitetty 5.2.2020. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11183390> [viitattu 1.12.2021].

LIITTEET

LIITE 1/1

KYSELYLOMAKE

1. Vastaajan ammattinimike _____

2. Vastaajan työkokemus (vuosina) _____

3. Mitä monialainen yhteistyö nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ennalta ehkäisyssä sinussa ajatuksena herättää?

4. Millaisia kokemuksia sinulla on monialaisesta yhteistyöstä nuorten syrjäytyneisyyden ja yksinäisyyden ennalta ehkäisyssä omassa työssäsi?

5. Millaisia toimintatapoja sinulla on työssäsi monialaisen yhteistyön toteutumiseksi nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ennalta ehkäisemiseksi?

6. Millaisia hyötyjä monialaisuudella on nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisemisessä?

7. Mikä estää monialaisen yhteistyön toteutumisen nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisemisessä?

8. Mitä toivoisit monialaiselta yhteistyöltä omassa työssäsi nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ennalta ehkäisemiseksi?

9. Miten monialaista yhteistyötä tulisi mielestäsi kehittää nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisemisessä?

10. Millaisen merkityksen näet monialaisella yhteistyöllä tulevaisuudessa nuorten syrjäytyneisyyden ja yksinäisyyden ennalta ehkäisemisessä?

Mari Suppola
Mielenterveyshoitotyö YAMK
MIEKTSY21

30.3.2022

Saatekirje

Olen Mari Suppola Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta. Opiskelen Mielenterveyshoitotyön YAMK tutkintoa Kotkan kampuksella. Teen opinnäytetyötä monialaisuuden toteutumisesta nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisemisessä, jonka tarkoituksena on selvittää monialaisen yhteistyön toteutusta nuorten syrjäytymisen ja yksinäisyyden ennalta ehkäisyssä. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää monialaisuuteen pohjautuvia toimintatapoja nuorten syrjäytyneisyyden ja yksinäisyyden ennalta ehkäisemiseksi.

Opinnäytetyöni toteutan kvalitatiivisena tutkimuksena lähettämällä webropol-kyselylomakkeet nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille. Tutkimuksessa tulen myös mahdollisesti käyttämään fokusryhmähaastattelua, jotta saisin riittävästi aineistoa opinnäytetyön toteuttamiseen.

Toivon sinun osallistuvan tutkimukseeni vastaamalla liitteenä olevaan kyselylomakkeeseen. Kyselylomakkeen ohessa on myös tietosuojaseloste sekä suostumuslomake aineiston keruuta ja säilyttämistä varten. Jos sinulla on kysyttävää opinnäytetyöhöni liittyen, ole rohkeasti yhteydessä minuun.

Kiitos osallistumisesta opinnäytetyöhöni.

Mari Suppola cmasu004@edu.xamk.fi
p.050.3625696

SUOSTUMUS HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYYN TUTKIMUKSESSA JA TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

Monialaisuuden toteutuminen nuorten syrjäytyneisyyden ja yksinäisyyden ehkäisemisessä

Mari Suppola Kaakkois-suomen ammattikorkeakoulu

Olen lukenut ja ymmärtänyt saamani tutkimustiedotteen ja tietosuojaselosteen.

Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta ja tietosuojailmoituksesta tarkemman kuvauksen tutkimuksen yhteydessä suoritettavasta henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta. Ymmärrän, että tietojani käsitellään luottamuksellisesti. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen. Olen saanut riittävät tiedot oikeuksistani, tutkimuksen tarkoituksesta ja sen toteutuksesta sekä tutkimuksen hyödyistä ja riskeistä. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumukseni peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan, että annan suostumukseni henkilötietojeni käsittelyyn ja tutkimukseen osallistumiseen.

Päiväys ja paikka
nimenselvennös

Tutkittavan allekirjoitus

Tutkittavan

Tutkijalle. Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.

Mikäli tutkimuksen kohteena on alaikäinen, mutta henkilötietoja ei kerätä, vanhemmille tai sosiaalityöntekijöille tms. annetaan tutkimustiedote sekä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta, mutta tietosuojailmoitusta ei ole välttämätöntä tehdä.

TIEDONHAKUTAULUKKO

Tietokanta + hakusanat	Määrä	Poissulku kriteerit	Valittu
CINAHL multisectoral and cooperation and the young multidisciplinary or interprofessional collaboration and the young	1kpl 83 321kpl	2015–2021 full text abstraktin perusteella 0kpl 3104kpl	- 2kpl
MEDLINE multisectoral and cooperation and the young multidisciplinary or interprofessional collaboration and the young	3kpl 126 577kpl	0kpl 3409kpl	- 1kpl
APA PsycArticles multidisciplinary or interprofessional collaboration and the young	656kpl	235kpl	1kpl

APA Psycinfo multidisciplinary or interprofessional collaboration and the young	29 388kpl	943kpl	-
MEDIC Monia* ja yhteistyö ja nuoret Monia* ja nuoret Monia* ja yhteistyö	0kpl 31kpl 39kpl	2010–2021 Monialaisuus, poissuljetaan moniammatillisuus 0kpl 0kpl	- - -
Manuaalinen haku Monialainen yhteistyö google scholar Monialainen yhteistyö ja nuoret	124 000	Aika 1.1.2015-31.12.2021 Tieteelliset julkaisut	1kpl 1kpl

<p>Pubmed</p> <p>multidisciplinary or interprofessional collaboration and the young , mental health</p>	<p>3332kpl</p>	<p>free full text, 2015–2021, meta-analysis, randomized controlled trial, systematic review</p> <p>2496kpl</p>	<p>-</p>
<p>Cocrane</p> <p>multidisciplinary or interprofessional collaboration and the young</p>	<p>81kpl</p>	<p>Mental health</p> <p>3kpl</p>	<p>-</p>

SISÄLLÖNANALYYSI ESIMERKKI

Vastaukset	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka
<p>monialaisuutta tulisi lisätä ja varsinkin se korostuu nyt hyvinvointialueelle mennessä. Perhekeskustoimintamalli(THL) tukee vahvasti tätä ja sitä tulisi toteuttaa niin lasten kuin nuorten osalta. Lisäksi olisi tärkeää toimia monialaisesti myös sukupolvien jatkumoiden katkaisemiseksi syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta. (T1)</p>	<p>-Monialaisuutta tulisi lisätä. Korostuu nyt hyvinvointialueelle mennessä. -Perhekeskustoimintamalli (THL) tukee tätä vahvasti. Sitä tulisi toteuttaa lasten ja nuorten osalta. -Lisäksi olisi tärkeää toimia monialaisesti sukupolvien jatkumoiden katkaisemiseksi syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta</p>	<p>-Tulisi lisätä -Korostuu hyvinvointialueilla -Perhekeskustoimintamalli tässä tukena -Toimia sukupolvien jatkumoiden katkaisemiseksi</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>
<p>Erittäin tärkeä asia ja toivoisi vielä enemmän asiaan liittyen juuri monialaista yhteistyötä (T2)</p>	<p>-Erittäin tärkeä asia ja toivoisi vielä enemmän monialaista yhteistyötä</p>	<p>-Tärkeä asia ja vieläkin enemmän yhteistyötä</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>
<p>Se on välttämätöntä, jotta nuorella on turvaverkko ympärillä (T3)</p>	<p>-Välttämätöntä, jotta nuorella on turvaverkko</p>	<p>-Välttämätön</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>
<p>Erittäin tärkeä asia, mutta lapsen kengissä vielä! Yhteistyötä pitäisi tehostaa eri toimijoiden välillä, jotta nuoren tilannetta hoidettaisiin kokonaisuutena, eikä päällekkäistä työtä tehtäisi. Tietojen siirtämisen/vaihtamisen tulisi olla</p>	<p>-Erittäin tärkeä asia -> lapsen kengissä vielä! -Yhteistyötä pitäisi tehostaa eri toimijoiden välillä -> nuoren hoitaminen kokonaisuutena, ei päällekkäistä työtä</p>	<p>-Erittäin tärkeä -Yhteistyötä pitäisi tehostaa -Tietojen siirto helpommaksi -Toimijoiden rohkeampi yhteydenpito</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys Monialaisen yhteistyön haasteet</p>

<p>helpompaa ja yksinkertaisempaa, ja toimijoiden tulisi rohkeammin pitää yhteyttä muihin toimijoihin. (T4)</p>	<p>-Tietojen siirtämisen / vaihtamisen tulisi olla helpompaa, yksinkertaisempaa -Toimijoiden tulisi rohkeammin pitää yhteyttä muihin toimijoihin</p>		
<p>Todella tärkeää, auttaa nuorta monipuolisesti, nopeasti ja oikea aikaisesti. (T5)</p>	<p>-Todella tärkeää -Auttaa nuorta monipuolisesti, nopeasti ja oikea aikaisesti.</p>	<p>-Tärkeää -Monipuolisuus, nopeus ja oikea-aikaisuus</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>
<p>Tärkeä ja ajankohtainen aihe, joka pitäisi huomioida ja ottaa vakavasti ihan ylemmälläkin tasolla. Nuorten tukemiseen sekä syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisyyn tulee panostaa monien eri toimijoiden toimesta, ei vain esim. oppilaitoksien vastuulla. (T6)</p>	<p>-Tärkeä ja ajankohtainen aihe. Pitäisi huomioida ja ottaa vakavasti ylemmälläkin tasolla -Nuorten tukemiseen sekä syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisyyn tulee panostaa monien toimijoiden toimesta</p>	<p>-Tärkeä ja ajankohtainen. Tulisi ottaa vakavasti. -Nuoriin panostus monien toimijoiden toimesta</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>
<p>Tarve on suuri ja ilmiö vaikea. Monialainen yhteistyö kuulostaa hyvältä. (T7)</p>	<p>-Tarve suuri ja ilmiö vaikea -Monialainen yhteistyö kuulostaa hyvältä</p>	<p>-Suuri ja vaikea -Kuulostaa hyvältä</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>
<p>Ehdottomasti siihen kannattaisi panostaa; työn tehokkuus ja samalla kustannustehokkuus kasvaisi, selkeä työnjako eri toimijoiden kesken vähentäisi yksittäisen toimijan työtaakkaa ja omaa erityisosaamista pystyisi hyödyntämään paremmin.</p>	<p>-Ehdottomasti siihen kannattaisi panostaa -Työn tehokkuus ja kustannustehokkuus kasvaisi -Selkeä työnjako vähentää yksittäisen toimijan työtaakkaa - > pystyy hyödyntämään oman erityisosaamisensa paremmin</p>	<p>-Kannattaisi panostaa -Työ ja kustannustehokkuus kasvaisi -Ongelmat eivät syvenisi, kroonistuisi.</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>

<p>Ja tietysti myös nuori ei pääsisi luisumaan kovin kauas yksinäisyyteen eikä ongelmat ehtisi syvetä ja kroonistua jos hänen tilanteensa olisi tarjolla oikeanlaista ja oikea-aikaista tukea. Nuorten tilanne vaatii "osaavaa hereillä oloa" ammattilaisilta ja yhteistyön tekeminen eri näkökulmista katsottuna olisi arvokasta.</p> <p>(T8)</p>	<p>-Nuori ei pääsisi luisumaan kovin kauas yksinäisyyteen -> ongelmat ei syvenisi tai kroonistuisi</p> <p>-Oikeanlainen ja oikea-aikainen tuki</p> <p>-Nuorten tilanne vaatii "osaavaa hereillä oloa" ammattilaisilta -> yhteistyön tekeminen eri näkökulmista arvokasta</p>	<p>-Oikea-aikaisuus</p> <p>-Vaatii ammatillista osaamista. On arvokasta.</p>	
<p>Monialainen yhteistyö on hyvin tärkeää.</p> <p>(T9)</p>	<p>-Monialainen yhteistyö hyvin tärkeää</p>	<p>-Hyvin tärkeää</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>
<p>Erittäin tärkeää, mutta toteutuu vaihtelevasti. Yhteistyöllä on enemmän vaikutusta verrattuna siihen, että moni tekijä pakertaa yksin saman nuoren hyväksi. Tässä on petrattu mielestäni jonkun verran vuosien saatossa</p> <p>(T10)</p>	<p>-Erittäin tärkeää, mutta toteutuu vaihtelevasti</p> <p>-Yhteistyöllä enemmän vaikutusta -> tässä petrattu vuosien saatossa</p>	<p>-Erittäin tärkeä, toteutuu vaihtelevasti.</p> <p>-Enemmän vaikutusta. Parantunut.</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>
<p>Monialainen yhteistyö on välttämätöntä syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisyssä ja hoidossa</p> <p>(T11)</p>	<p>-Monialainen yhteistyö välttämätöntä</p>	<p>-Välttämätön</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>
<p>Usein tarvitaan laajempaa verkostoa asioiden hoitamiseen ja toimivimman tuen tarjoamiseksi.</p> <p>(T12)</p>	<p>-Tarvitaan laajempaa verkostoa asioiden hoidossa ja toimivimman tuen tarjoamiseksi</p>	<p>-Tarvitaan laajempaa verkostoa</p>	<p>Monialaisen yhteistyön merkitys</p>